

Overgangen fra uddannelse til arbejdsmarked for nyuddannede med handicap

Kontekst

Nærværende politikpapir er udarbejdet af Sammenslutningen af Unge Med Handicap på baggrund af Ekspertcampen, afholdt d. 28. januar 2014 med følgende deltagere:

- Mads Brix Baulund, Formand, Sammenslutningen af Unge Med Handicap
- Jens Henrik Thulesen Dahl, Ordfører for videnskab og forskning
- Dorthe Dahlstrup, Arbejdsmarkedschef, Assens Kommune
- Morten Bank Jensen, Specialkonsulent, Specialfunktionen Job & Handicap
- Jeppe S. Kerckhoffs, Politisk konsulent, Dansk Handicap Forbund
- Kai Henning Lundsteen, Arbejdsmarkedskonsulent, Jobcenter København
- Wilbert van der Meer, Sekretariatsleder for Uddannelsesdekanen, CBS
- Lea Stigel Nielsen, Nyuddannet med handicap og interviewperson i undersøgelsen "Fra uddannelse til arbejdsmarked"
- Karina Fredenslund Ramsløv, Konsulent, Tænk tanken DEA
- Pia Rønhøj, Manager Corporate Responsibility and Employer Branding, IBM Denmark
- Liza Schmidt, AC Studievejleder, DTU
- Christian Sølyst, Konsulent, LO

Baggrund

Et stigende antal unge med handicap påbegynder og gennemfører en videregående uddannelse. Det er positivt, og betyder, at et stigende antal unge med handicap kommer ud på arbejdsmarkedet for at bringe deres uddannelse i anvendelse. Derfor har Sammenslutningen af Unge Med Handicap valgt at sætte fokus på de nyuddannedes adgang til arbejdsmarkedet igennem undersøgelsen "Fra uddannelse til arbejdsmarked". Undersøgelsen påpeger blandt andet at studerende med handicap fra lange videregående uddannelser ofte mangler erhvervs erfaring fra praktik og studiejob, hvilket betyder, at de dels har et dårligere CV end deres medstuderende, og at de dels mangler afklaring i forhold til egne evner på arbejdsmarkedet. Desuden påpeger undersøgelsen at jobcentrets afklaringsforløb i forhold til kompenserende ordninger kan være en barriere i sig selv i kraft af den tid og energi, afklaringsforløbet afkræver den enkelte.

Samfundet kan spare omfattende ressourcer på at investere i, at personer med handicap kommer i beskæftigelse. Derfor mener Sammenslutningen af Unge Med Handicap at samfundet bør indrettes sådan, at vejen fra uddannelse til arbejdsmarked gøres mere smidig og gennemsigtig.

Det er den studerendes eget ansvar at blive arbejdsmarkedsparat

Sammenslutningen af Unge Med Handicap ser det som den enkeltes ansvar at gøre sig attraktiv i forhold til arbejdsmarkedet. For at få et job er det væsentligt at være dygtig til noget, og det har den enkelte en forpligtelse til at sætte fokus på. Det er også væsentligt at man kan sælge sig selv til virksomhederne som en hel medarbejder inklusiv de kompenserende ordninger, som man er berettiget til, sådan at man eliminerer sit handicap i forbindelse med jobbet. Dette er en forudsætning for, at en virksomhed har lyst til at ansætte en person med et handicap.

Eget ansvar kræver understøttende systemer

Det kræver både selverkendelse og berøringsvilje fra den enkelte at tage hånd om sin egen situation. Men det kræver også understøttelse fra omgivelsernes side, både i form af konkrete muligheder i lovgivningen og i form af berøringsvilje og realisme omkring den enkeltes muligheder fra de fagpersoner og vejledere, som den enkelte kommer i kontakt med. Det kræver også, at den enkelte uddannes i at kende kompensationsmuligheder og i at modtage denne kompensation fra en tidlig alder.

Alle studerende og nyuddannede oplever udfordringer og har brug for understøttelse – og nogle har brug for det i større grad end andre. Vi ønsker at tage udgangspunkt i den enkeltes kompetencer og muligheder på arbejdsmarkedet frem for begrænsninger og regler. Vi ønsker plads til fleksibilitet og til at tænke nye løsninger og sammenstykke ordninger, så de passer til den enkeltes situation.

Understøttelse igennem uddannelsessystemet

Op igennem hele uddannelsessystemet skal den enkelte understøttes i at kende sine egne kompetencer og muligheder. Når man når til den kompetencegivende uddannelse skal uddannelsesinstitutionen sikre, at man kan sætte ord på, hvad man kan, når man er færdiguddannet. Dette kan ske via en specialiseret rådgivning til de studerende, som uddannelsesinstitutionerne kan forpligtes til at udføre. Men processen starter allerede i Folkeskolen, idet det også handler om at erkende egne funktionsevner og jobmuligheder.

Et universitetsstudie tager længere tid, hvis man har nedsat arbejdsevne. For virksomheder er kandidater, som har brugt et halvt års længere studietid, men til gengæld har opnået erhvervs erfaring, mere attraktive end studerende, som kun har sin akademiske baggrund at trække på. Mulighed for at forlænge sin videregående uddannelse vil give mulighed for større erhvervs erfaring. Derfor skal der laves overordnede retningslinjer for dispensation i forhold til studiefremdrift, eksamen og nedsatte arbejdstimer i praktikforløb.

Understøttelse fra jobcentret

Når den nyuddannede jobsøgende møder jobcentret, er det væsentligt at personen ikke tænkes som en klient, der skal ind i et system. I stedet skal jobcentret møde den enkelte som en person med kvalifikationer fra en kompetencegivende uddannelse, som man kan være stolt af. Fokus i jobcentret skal ligge på målet frem for processerne.

Jobcentre skal gå proaktivt ud i virksomhederne og sælge de muligheder, der er ved at ansætte en person med handicap. Der skal sættes ressourcer af til, at viden om alle de gode ordninger, der allerede findes, kan blive udbredt. Jobcentrene skal kunne tænke ind i virksomhedernes virkelighed og sikre, at det bliver nemt for virksomhederne at ansætte en person med handicap. Denne indsats bør både finde sted i forbindelse med studiejobs, praktikforløb under uddannelsen og fuldtidsjob efter endt uddannelse.

Koordination imellem systemer

For at gøre sagsbehandlingen smidig og hurtig, skal der være mulighed for, at eventuelle afklaringsforløb omkring kompenserende støtteordninger fremover kan finde sted under uddannelsesforløbet sådan at et dokumentationsmateriale kan ligge klar allerede ved uddannelsens afslutning. En mulighed kan være en koordinerende sagsbehandler i kommunen, som følger den enkelte på tværs af sektorer. En anden mulighed kan være et åbent tilbud om information fra beskæftigelsessystemet til dem, som har fået bevilget støtte i uddannelsessystemet. En tredje faktor kan være, at oplysninger om den enkelte kan flytte med fra den ene sektor til den anden, så man ikke går i stå i forbindelse med overgange. Ligeledes bør hjælpemidler kunne flyttes på tværs af systemer fra uddannelsessystem til beskæftigelsessystem. Kernen er, at der skal være en bedre koordination imellem forskellige områder i kommunen og andre offentlige myndigheder.

Vi har brug for mere viden

Både studerende, uddannelsesinstitutioner, jobcentre og virksomheder har brug for mere viden. En mulighed kan være, at der oprettes et videnscenter, som kan rådgive både studerende og nyuddannede, uddannelsesinstitutioner og jobcentre samt oplyse om forskellige støtteordninger. Videnscentret kan også understøtte oplysning til studerende og nyuddannede via uddannelsesinstitutioner og jobcentre. Beslutningen om etablering af et videnscenter bør dog modnes igennem en kortlægning af, hvilke vidensfunktioner der allerede eksisterer og hvor godt de formår at gøre sig kendt overfor ovenstående målgrupper for viden.

Der findes nemlig mange vidensressourcer, som desværre ikke altid når ud til disse målgrupper. Derfor er det en nøgleindsats at arbejde med at skabe netværk, koordination og vidensdeling på tværs af de parter, som er involveret i at skabe beskæftigelse for nyuddannede med handicap. Løsningerne skal ske i et samspil imellem en lang række aktører, og samfundet skal bidrage til dette samspil frem for at begrænse det.

Invitation til dialog

Vi ser løsningen af disse udfordringer som et vigtigt skridt i retning af øget beskæftigelse for nyuddannede med handicap, og vi inviterer derfor Folketingets Beskæftigelsesudvalg til en dialog omkring mulige løsningsforslag.